

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Missa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

MISSA.

CASVS I.

Fabulę in officio diuino.

Virum Mos ille in Ecclesia tempore diuini officij fabulandi & ridendi, vis Principibus non sit illicitus & indecorus?

Ratio hu- iuste Scri- ptionis.

Vir Clarissime. In monitione hesternā quā Illustrissimo Domino, solo Dei intuitu, & salutis honorisque illius studio feci, miratus sum vehementer D. Tuam defendere & excusare voluisse, morem illum in Ecclesia tempore diuini officij fabulandi & ridendi tanquam viris principibus non illicitum & indecorum; quasi hac in re non omnes eadē lege tenerentur, sed Nobiles viri sint excipiendi. Noli tunc plura contra disputare: locus erat importunus: sufficiebat paucis monuisse homines inde offendi, & Illustrissimi Domini famę labem aliquam adspergi: fuisse enim in quodā concessu quandam Dominam quę id narrasset, notando suam Excellentiam & eius familiam; & à ceteris (qui similia sæpè aduerterant, inter quos aliqui Iurisperiti seculares & Theologi) idem improbatum: offendi etiam diuinam Majestatem coram qua, quantumuis quis magnus sit, reuerenter se gerere debet, imò quò quis maior, decere vt eò segerat reuerentius. His plura nō adderem, quia hæc sua Excellentię, vt est præclarę indolis & ingenij, sufficere poterant: nisi D. Tua morem illum defendere voluisset. Puto enim fraternam charitatem à me postulare, vt, si D. Tua, ita verè sentit, errorem illum excimam, quia perniciosus est: si non sentit, moneam ne huiusmodi vnquam vel placendi studio, vel duplicendi timore defendat; quia pestifera adulatione est.

Mos ille est illicitus & indecorus.

Affirmo igitur etiam Principibus viris, quantumuis magni sint, illicitum esse & indecorum in Ecclesia tempore diuini officij, & sacrae liturgię fabulari & ridere, idque adeò certum est, vt contrarium error in fide cenferi debeat.

Patet ex Scripturis.

Constat id Primò ex Scriptur. Mat. 21. & Ioan. 2. Domus mea, domus orationis vocabitur. Si Dominus id dixit de templo vsteri, quod solum erat typus Ecclesię Christianę, quanto magis id sentiendum de Ecclesia Christiana? & si ciecit inde ementes & vendentes, ea quę ad sacrificia illius temporis pertinebant, qui solum in parte exterioris illius templi versabatur, quanto magis improbare eos, qui coram tremēdis illis mysterijs bonam partem temporis fabulis & risibus transigunt?

Ex Conci- lijs.

Secundò, Ex Concilijs: Conciliū Lugdunense sub Gregorio X. (habetur Cap. Decet, de Immunit. Eccl. in 6.) Cessent in Ecclesia vana, & multò fortius facta vel prophana colloquia. Cessent confabulationes qualibet. Sint postremò quacumque alia que diuinum possunt perturbare officium, aut oculos diuina Maiestatis offendere, ab ipsis prorsus extranea; ne vbi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio &c. Concilium Trident. sess. 22. inter cetera, iubet vt omnes seculares actiones, vana atque prophana colloquia ab Ecclesijs arceantur.

Ex SS. Patribus. Chrysof.

Tertiò, Ex Patribus: Pulcherrimè Chrysostomus Homil. 40. ad Populum, quem locum rogo vt D. Tua expendat: Celebratur, inquit, oratio; omnes iacent segnes iuuenes & senes, piacula magis

quam homines; ridentes, cachinnantes, colloquentes, & alijs detrahentes, supra genua positi. Tu iuuenis ades vel senex; increpa cum videris, accusa vehementius: si non increpanda tolerat, Diaconum voca, minare, que tua sumi, exhibe; & si quid aduersus te fuerit ausus facere, omnes prorsus habebis conspirantes. Quis enim tam irrationalis, qui te videns de talibus arguentem, & illos redarguens, non adhareat parti tue? Video rursus & alios loquentes festos, dum oratio celebratur: eorum verò leniores, non solum dum oratio perficitur, verum & dum Sacerdos benedicit. O rem horrendam, quando salus erit? quando Deum placare poterimus? Et id profectò tremendum est, quod hic venis non ludum aut choream obiturus, & tamen stas incompositè. Nescis quòd cum Angelis constitisti, & cum illis cantas, & cum illis Deum laudas. & stas ridentis? Nōne mirandum est fulmen non intorqueri non solum in istos, verum etiam in nos? sunt enim ista fulmine digna. Adest Rex, exercitum recenset, & tu sub illius oculis stas ridentis, & risum despicias? Quousque accusamus, quousque redarguimus? Nōne tales tanquam noxios, tanquam corruptores, tanquam perniciosos & perditos, & innumeris plenos malis ex Ecclesia decebat expelli? Quando isti ridere desinent, qui etiam in horroris hora rident? Quando à nugis abstinēbunt, qui orationis tempore loquuntur? Non eos qui adstant reuerentur, non Deum timent. An non sufficit nobis mentis negligentia, & quod orantes aliò circumagimur? Sed & risum oportet subreperē? Propterca vobis, qui sani estis, protestor, quòd iudicium vobis erit & condemnatio; & vos iam Deo irado, si quis tumultuantem videns vel loquentem, illo præsertim tempore, non significet, nec corrigat. Ecce quale crimen tales non monere. Hoc est oratione melius si orationem omittens illum increpes, vt & illi proflis, & reipsam lucrifacias, vt sic omnes saluari possimus. Igitur in malo illo constitutum negligat nemo. Hęc ille. Similia habet Homil. 74. in Matth. & Homil. 37. in epist. ad Corinth. vbi etiam inter cetera: Quid enim? Domus ad nudandum non habetis? Ecclesiam Dei contemnitis? Si quis est qui modestus, qui tacitus esse velit, corruptis? Atqui dicitis, incundum esse colloqui cum familiari. Esto sanè: non vero: sed domi, sed foris fiat: Ecclesia enim non disserendi, sed discendi & orandi locus est, &c. Omitto aliorum Patrum testimonia.

Fabulantes publice increpanda.

Admonere Diaconum.

Ex templo expellendi.

Qui fabulantes non arguit, peccat.

Vides hęc neminem excipi; non Regem, non Pontificem, non Nobilem, non Militem, aut alium quemlibet: sed generatim omnes constringit: & meritò. Quid enim sunt omnes gentes, & celsitudo humana ad illam Majestatem? Gutta ro- ris antelucani, vapor ad modicum parens, scena, vanitas, somnium, nihil. Si sublimes illi Principes & potestates cęlestes cum magna reuerentia adstant, nec audent intueri illam Majestatem propter eminentem inde splendorem, vt Chrysostomus lib. 3. de Sacerdotio ait, quid non debent facere mortales, qui luteas habitant domos, & terrenum habent fundamentum; quorum gloria putredo & vermis, vt Scriptura loquitur?

Quanta Deo ab homine debita reuerentia.

Addo, Quòd quis maior est inter homines, eò ipsum in rebus diuinis maiorem reuerentiam prestare debere: tum vt alijs sit exemplo, qui libenter Magnorum mores sequuntur: tum vt in Deum gratus sit, cuius beneficio ceteris est maior. Qui enim est filius Principis, potuisset esse filius mendici, si Deo ita placuisset. Itaque hoc ipsum est Dei beneficium, & congrua animi submissione erga ipsum profitendum.

Maximè Magnatibus.

Denique

3
Deus ho-
nerantes
se glorifi-
cat.

Denique perpendendum illud quod Dominus ait ad Samuelem 1. Reg. 2. quando reiecit Heli, & quod Adrianus VI. cum esset magister Caroli V. illi Principi sepe ingerebat: *Quicumque honorificauerit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles*: quæ sententia illi magno commodo ad reuerentiam in rebus diuinis, & moderationem submissionemque animi in omni vita præstandam, fuit.

6
Nota Au-
toris mo-
destiam.

Hæc sunt quæ D. Tuæ putauit insinuanda, ut ea dignetur, præsertim hoc sanctissimo tempore, quando Domini nostri humilitatem & crucem pro nobis toleratam commemoramus, pendere; & abstinere ab ijs quæ suæ Excellentie, neque salutaria, neque honorifica sunt, defendedis. Excipiat illa eo animo, quo dicuntur; meque excuset si forte videar molestus. Vides S. Chryostomum mihi iudicium & condemnationem minantem, si taceam: amor quoque & obseruantia qua suam Excellentiam prosequor, me impulerunt. Non monui publicè, ut Chryostomus fieri vult, sed priuatim, magna honoris vestrum omnium habita ratione. Fundamentum autem fuit non paucè vel rarè confabulationes, sed crebræ & ferè assiduæ cum risu, cum vultus in omnem partem conuersione; denique illis modis qui hic maximè à Chryostomo notantur. Non dubito quin Excellentissimus Dominus, si iudicium tuum acceperit, hanc mentem meam sit probaturus; cui omnia prospera, magnifica, & gloriosa voueo: sicut & D. Tuæ salutem & summum bonum.

Confes-
sio tem-
pore
Missæ.

CASVS II.

Utrum satisfaciant præcepto Ecclesie de audiendo diebus Festis Sacro, qui tempore Missæ consistuntur?

7
Non videt-
ur in ri-
gore satis-
facere.

R Espondeo, Valdè probabile esse, eos, qui tempore Sacri diebus Festis consistuntur, si bonam partem, v.g. tertiam ea in re occupet, ita ut non possint attendere ad sacrificium, in rigore non satisfacere præcepto. Nam requirunt palsem Doctores attentionem aliquam ad id, quod geritur in sacrificio; nec admittunt actus huic incompossibiles. Cui attentioni etsi preces Horarie, & similia non repugnent, præsertim cum illæ etiam ad honorandum sacrificium referri possint; tamen confessio videtur magis repugnare; quia magis mentem absorbet, & alijs affixam tenet, adeo ut de sacrificio vix possis cogitare.

8
Excusant-
ur occu-
pato.
1. Per epis-
copium.

Omnino tamen videntur excusandi, quibus, ratione negotiorum, vel quia sunt in obsequio aliorum, non est integrum aliud Sacrum audire. Idèq; ex duplici vel triplici capite. Primò, Per *Excusationem*: Si enim legislator esset præuens & omnes circumstantias nosset, non vellet illos obligare. Nã haud dubiè mauult Summus Pontifex illos tali modo Sacro interesse, cum tanto fructu spiritali, quem ex confessione percipiunt, quam sine illo fructu perfectius ad sacrificium Missæ attendere.

2. Per con-
suetudinè
legitimè
prescrip-
tam.

Secundò, Per consuetudinem legitimè prescriptam: Hæc enim sicut potest legem aliquam abrogare, ita multò facilius potest moderari eius obseruationem; ut patet ex Cap. Finali. de Consecr. Vbiq; autè in Belgio est consuetudo, ut illi, qui sub Sacro consistuntur, nec diutiùs manere possunt, ad aliud Sacrum non censeantur obligati. Quam consuetudinem puto etiam alibi vigere, etiq; ma-

ximè rationi consentanea, & secundum mentem Ecclesie. Ad præscriptionem huius consuetudinis sufficere existimo decem annos: quia non agitur contra ius alicuius Ecclesie, sed solum contra legem. Et quamuis quis contenderet quadraginta annos esse necessarios, illi faciliè inuenientur: nam consuetudo consistendi diutiùs in Belgio floruit.

3. Propter
lucrum
spirituale.

Tertiò, Ratione lucris spiritualis, quo alioquin priuarentur. Si enim ob notabile commodum temporale licitum est etiam à Sacro abesse, si alia ratione id obtineri nequit, ut omnes fatentur, cur ob ingens lucrum animæ, quod alia ratione consequi moraliter non potes, non liceret tibi imperfecto illo modo Sacrum audire?

4. At-
tentio sus-
ficiat in
Missæ.

Addo, Ad satisfaciendum præcepto absolute, non opus esse audire verba, aut videre sacrificantem; sed sufficere ut intersit cum reuerentia, ut sacrificium suam præsentiam honoret. Vnde sufficit attentio quedam confusa, quæ aduertat ibi sacrificium offerri, ut docet Ioannes Medina Cod. de Confess. qu. 44: quæ attentio videtur stare posse cum actu consistendi, præsertim si ille actus dirigatur ad participandum sacrificio: Tunc enim intendere illi actui, est implicite intendere ipsi sacrificio & illud honorare.

Denique sicut præceptum de abstinendo ab opere seruilis die Festo non prohibet opera recreationis, vel alicuius necessitatis temporalis; ita præceptum audiendi Sacri non prohibet exercitium orationis, aut alterius operis spiritualis. Ita Medina supra.

9
Probabile
est tales
excusari ab
audiendo
Sacro,
etsi possint
audire.

Ex quibus satis probabile iudico etiam eos non teneri ad aliud Sacrum audiendum, quibus sat temporis suppeditat, si bonam saltem partem extra confessionem audierint, ac proinde sub peccato mortali non cogendos tanquam obstrictos, sed hortandos tanquam ad id, quod tutius est, & decentius.

CASVS III.

Utrum eidem præcepto Ecclesie de audiendo Sacro satisfaciant Collectores elemosinarum, qui vsque ad Offertorium obeunt?

Colle-
ctio eleē-
mosynarum
tempore

R Espondeo, Videtur satisfacere: excusat enim illos Collectores elemosynarum qui vsque ad Offertorium obeunt, Primò, Lex æquitatis seu epikie. Secundò, Consuetudo præscripta. Tertiò, Vtilitas temporalis pauperum, quæ alia ratione non videtur posse obtineri. Denique quia est opus tale cum quo possit stare attentio confusa.

CASVS IV.

Institor quidam assidue ad pagos & oppidula vicina excurrit diebus Dominicis quando ibi est dedicatio, ut vendat suas reculas: quod fit ut raro audiat Sacrum. Vinit ex hac industria, nec habet famulum, aut alium, cui res suas committat.

Institor
raro au-
diens Sa-
crum die
Festo.

Q. VÆRITUR, An talis possit absolui?

R Espondeo, Talem absolui posse, præsertim si alia ratio illi non suppetat victum cõquirendi, & sustentandi familiam; nec, adhibita diligentia, possit interesse Sacro absque notabili iacturâ lucris, vel periculo mercium &c. quæ in re potest illi fides adhiberi, si alioquin non est suspectus de heresi, vel contemptu; aut paruipensione rerum sacrarum.

11

Ita

¹² Ita tamen putarem hac in re illi indulgendum esse, vt promittat se die sabbati vel feriâ sextâ, vel alio commo- do tempore Sacrum auditurum: vt damnum illud spirituale quodammodo farciat. Potest enim hoc illi Confessarius imponere: quia videtur ad bonum, ipsius spirituale aliquo modo necessarium, ne omnino siluescat, &c.

CASVS V.

Obliga-
tio ad
Missam
quotidie
celebran-
dam.

Sacellanus quidam admisit Legatum, quo obligatur in certo Sacello peragere officium diuinum quoties saluâ honestate ac debitâ deuotione poterit.

QVÆRITVR Primò, *An hic Sacellanus teneatur quotidie celebrare; & semper offerre pro defuncto?*

QVÆRITVR Secundò, *An nunquam possit abesse quin alium in isto Sacello celebrantem substituât?*

QVÆRITVR Tertio, *An possit simul admittere in alio templo beneficium Parochiale?*

¹³ Absolutè
non tene-
tur quoti-
die celebra-
re.

AD Primum: Respondeo, Illum Sacellanum nõ teneri absolutè quotidie celebrare (quia tale onus ei imponi non potest, vt patet ex Cap. Significatum, de Præbendis) sed quoties saluâ honestate ac debitâ deuotione poterit, vt patet ex litteris institutionis. Sic enim explicandam esse dispositionem quotidianæ celebrationis declarat dictum Capit. Significatum, supra. Quod si saluâ honestate & debitâ deuotione possit quotidie, tenetur quotidie; nisi consuetudo recepta, vel auctoritas legitima aliquid hac in re mitigauerit, præsertim si præbenda sit tenuis.

Tenetur,
si possit.

Quid autem sibi velit illa clausula, quoties saluâ honestate ac debitâ deuotione poterit, explicat Panormitanus in dictum Cap. Significatum, quem sequitur Siluester V. Missa l. §. 7. in fine, & alij. Declaratur aliquot exemplis: Primò, Si quis passus sit pollutionem præsertim ex culpa, & etiam si absq; culpa, & remaneat adhuc in animo aliqua imaginatio &c. Secundò, Si graui aliqua passione, v. g. ira vel tristitiæ correptus, non possit facile animum componere. Tertio, Si corpore non sit benè affecto, vel sentiat tedium quoddam, quod non possit facilè excurrere. Quarto, Si sentiat cruditates stomachi, quales ex crapula & cõuiuijs interdum relinquij solent. Quintò denique, quando ita est affectus, vt non videatur sibi posse tantum munus cum debitâ deuotione & attentione obire.

Explica-
tio clausu-
la hic adie-
ctæ.

Tenetur quidem orare pro defuncto Fundatore; non tamen tenetur fructum sacrificij primarij ei semper applicare; quia Fundator id non expressit. Vnde potest etiam ab alijs subinde stipendium sustentationis pro Missis suis accipere.

Non tene-
tur offerre
pro defun-
cto.

AD Secundum: Respondeo, Potest abesse ob iustam causam, sicut possunt alij Sacellani, v. g. ob primitias consanguinei, vel peregrinationem ad B. Virginem Gratiæ &c. Neque tenetur tunc aliũ substituere, sed sufficit vt faciat Sacra in loco vbi erit: Solum enim obligatur in suo Sacello celebrare quoties saluâ honestate, & debitâ deuotione poterit: quibus verbis non intendit Fundator illi omnem peregrinationem, & visitationem amicum prohibere: sed solum illum obligat vt quan-

¹⁴ Potest sub-
inde à sa-
cello abesse.

do est in oppido, nec habet iustam causam se absentandi, nec aliquid interuenit quod suadeat sacrificium omittere, tunc in illo sacello celebrer. Idem cernitur passim in alijs beneficijs; & etiam in Pastoratibus, qui maximè assiduam residentiam requirunt. Nimis rigida & inhumana esset contraria interpretatio.

Capellanus non tenetur aliũ substituere quando ipse legitime impeditur, si institutio seu fundatio beneficij ita facta est vt ipsius personam directè respiciat; vt cũ dicitur, Volumus vt ipse quotiescumque poterit &c. ibi celebrer. Si autem referatur immediatè ad ipsum officium, vt si dicatur, Volumus vt ibi quotidie celebrerur &c. tunc tenetur alium substituere. Ita Panormit. in dictum Cap. Significatum.

Neque tñs
tenetur
alium sub-
stituere.

AD Tertium: Respondeo, Cùm ista Capella residentiam personalem requirat, non compatitur Pastoratum, nisi ita sit vicinus vt vtrique possit deferuire. Quod videtur difficile, quia non solùm ad Missam in capella, sed etiam ad chorum adstringitur. Causa studiorum potest absentia aliquot annorum vti, quo tempore ex Episcopi dispensatione poterit facere sacra in loco studiorum, nullo alio substituto. Potest enim Episcopus in huiusmodi circumstantijs ad tempus dispensare, præsertim ijs quorum interest (qui sunt in hoc casu Domini de Capitulo) consentientibus.

¹⁵ Hac Capel-
la non com-
patitur be-
neficium
Parochiale

CASVS VI.

Beneficiarius necdum Sacerdos, per duodecim annos quibus beneficium suum obtinuit, non recepit ex eo, detractis expensis necessarijs, nisi sexcentos florenos; ac proinde pauca Sacra, cum tamen ad quotidiana teneretur, fieri curauit.

Sacrorũ
obligato-
rum mo-
deratio.

QVÆRITVR, *Per quem, & qualis Sacrorum moderatio erit faciendâ?*

RESpondeo, Multorum Doctorem sententia est, eum qui obligatur ad Sacrificium quotidie offerendum, posse vel ab vno vel à pluribus accipere quantum necessarium est ad sustentationem. Sic Melchior Canus lib. 12. de Locis. c. 13. ad 10. Omnis opinio, inquit, in hoc consentiat necesse est, Sacerdotem, siue pro paucis, siue pro multis celebret, cibum vitæ necessarium experere suo iure posse; quem, si vnus non dederit, nulli facit iniuriam si experierit a pluribus. Idem docet Sotus lib. 9. de Iustit. qu. 3. art. 1. sub finem, Petrus Aragon. pag. 679. de Iustit. & alij multi. Hęc sententia, etsi fortè contraria sit verior, non est improbabilis.

¹⁶ Pro sacrificio licet accipere ab vno vel pluribus quantum necessarium est ad sustentationem.

Vnde sequitur, Eum qui habet beneficium, ratione cuius tenetur quotidie celebrare, non obligari integrè numerum explere, nisi recipiat quantum à aliquo modo sufficit ad sustentationem.

¹⁷

Quare cùm Beneficiarius ille, de quo quaritur, dicat se duodecim annis, quibus obtinuit beneficium, non recepisse, detractis expensis necessarijs, nisi sexcentos florenos in vniuersum; & quotannis curasse dici duo Sacra: non videtur cogendus vt integrum numerum Sacrorum præstet. Fructus enim computandi sunt detractis expensis, vt passim Doctores docent; qui non fuerunt villo modo sufficientes ad sustentationem vel tenuissimam; nam non nisi quinquaginta floreni in singulos annos cedunt.

Potest in hoc casu fieri moderatio.

18
Ab Episcopo.

Itaque non dubito quin Episcopus possit ei facere etiam in maioribus causis & publicis; vt insinuatur Cap. *Placuit*, de Constitutionibus: vbi Glossa dicit imminutis redditibus posse auctoritate Episcopi diminui numerum ministrorum, quod longè maius est, ac proinde, multoque magis numerum Missarum. Et Concilium Trident. sess. 25. cap. 4. de Reform. permittit Episcopis vt restringant numerum Missarum, quando est ita magnus, vt nequeat eis satisfieri, vel eleemosynæ ita tenues, vt non facile inueniantur, qui huic se muneri velint subijcere.

Extra Synodum.

Hic tamen non est opus vt moderatio fiat in Synodo Diocesana: nam Capitulum, *Placuit*. hoc non requirit: neq; Concilium Tridentinum loco citato ad id obligat, præsertim cum hæc res sit occulta, priuata, concernens peccatum.

19
Qualis moderatio.

Abundè autem satisfactum videri poterit, si pro sex annis prioribus adhuc vnum Sacrum in singulas hebdomadas curet fieri, id est, trecenta duodecim; & pro sex posterioribus in singulas hebdomadas duo, id est, sexcenta viginti quatuor. Saluo in omnibus meliori iudicio.

CASVS VII.

Missæ Epileptici.

Sacerdos sit Epilepticus: sed ante lapsum solet id præsentificare.

QVÆRITVR, An possit illi permitti celebratio? & An celebrando peccet?

20
Iudicium morbi spectat medicos.

Respondeo Primò, Medicorum est determinare qua specie morbi quis laboret, & an sit periculum relapsus; non autem an possit celebrare: hæc enim quæstio supposito & audito Medicorum iudicio, ex Iure Canonico est resoluenda; quod statuit, ne Energumeni, Epileptici, & furiosi possint ordinari, aut etiam in ordine accepto ministrare, nisi cum certis limitationibus; vt patet 33. dist. Cap. *Communiter*, & duobus sequentibus. & 7. q. 2. per totum.

Non licet, nisi solent lapsum præsentificare.

Respondeo Secundò, Etsi solet lapsum præsentificare, non tamen est illi permittenda celebratio. Ita enim aperte scribit Alexander I I. Cap. *In litteris*, 7. qu. 2. *Vt is qui frequenter morbo caduco tangitur, ab oblatione, & Missarum celebratione omnibus modis prohibeatur.* Et Gelasius, Cap. *Nuper*, ibidem: *Si aliquando, inquit, in domo vel in processione, vel in alio quocumque loco præterit repente collapsus, vocesque dedisse confusas, & spumas ore iactasse. Nec refert quòd dicatur repente collapsus, quasi non comprehenderentur qui præsentiant lapsum futurum: tum, quia DD. huius exceptionis non meminerunt; tum, quia commune est omnibus cadere repente, quando morbus inuadit; tum, quia alij Canones non habent illam particulam.* Idem patet ex Cap. *Illud*, 7. q. 1. in fine.

12
Debet esse perfectè curatus.

Respondeo Tertio, Non potest illi permitti celebratio, nisi ita curetur, vt nunquam putetur sic casurus. Vt patet ex Canonibus citatis, & docent passim DD. Neque sufficit quòd raro putetur casurus, aut raro cadat; si id fiat cum spuma, aut vocis confusione, similibusque signis horrorem incutientibus, vt colligitur ex Gelasio: & docet Nauarrus cap. 27. nu. 203. ceterique DD. Si verò fiat raro & sine signis horroris, tunc potest ei permitti celebratio, modò adfit ei socius, qui iuuet & suppleat, si quid aduersi contigerit.

Colligitur ex eodem Cap. *Nuper*. & Cap. *Illud*. & docet expressè Siluester V. *Corpore viriatu*, sub finem. Angelus eodem Verbo num. 7. Nauarrus supra, &c.

Respondeo Quarto, Sacerdos post illa symptomata celebrans, siue sæpè siue raro, peccat mortiferè toties quoties id facit: quia contra grauissimos Ecclesiæ Canones, & in irregularitate id facit. Nisi excusetur per ignorantiam, vt sæpè fit. Similiter peccat Superior qui permittit, nisi ignorantia excuset: nullam tamen censuram tunc incurrunt.

Celebrans peccat mortaliter.

MONETA.
CASVS I.

Vtrum Mercatores possint maiori pretio certas pecunias expendere, quàm passim valeant, & ipsi acceperint?

Valor Monetae.

Respondeo, Si inter mercatores iam vsu receptum est, vt certas species monetae aureæ vel argenteæ maiori pretio expendant, quàm legitimum; non puto illis mouendum scrupulum, etiam si ipsi ab alijs, qui non sunt mercatores, inferiore pretio, quod lege præscribitur, illas species acceperint. Legem illam, quæ id prohibet in genere, sentio esse merè poenalem; præsertim quando iam vsus contrarium obtinet, & creditor libenter eo pretio accipit. Omitto alia multa quæ hîc dici possent; vt, quòd in vicinis regnis illud pretium vigeat. Quo casu difficile est intelligere quomodo illa lex bono communi feruiat, &c.

1

CASVS II.

Princeps statuit legè, quâ sub graui poenâ pecuniaria prohibet, ne certa species monetae expendantur siue dando, siue accipiendo, supra pretium à se taxatum. Hac lex, quia subditi grauissimum ex ea damnû sentiunt, non seruatur in multis ciuitatibus: unde etiam alia his vicina non seruant.

Inquisitio & poenitio circa valorem monetae.

QVÆRITVR, Vtrum Officiales Principis possint inquirere in mercatores, de quibus in particulari non est fama quòd legem violent, minus & fraudibus agendo cum rusticis & alijs hominibus simplicioribus, qui cum illis mercatoribus contraxerunt, vt extorqueant ab illis quas species monetae, & quo pretio acceperint, &c. & ex huiusmodi extortâ confessione punire & ipsos rusticos &c. & mercatores, infligendo multam lege constitutam; maxime cum ex huiusmodi punitione grauis sequatur perturbatio ciuitatis, mercatoribus cum suis mercibus aliò se transferentibus?

Respondeo, & Dico Primò, Certum est non esse mentem optimi Principis, & subditorum suorum amantiissimi, vt sui Officiales, & eorum ministri, hoc modo aduersus subditos procedant. Cuius rei satis multa indicia dedit, cum ostendit sibi quorundam rigorem valdè displicere, & mentem suam esse, vt lex illa in vsum deducatur quantum commodè fieri posset, absque subditorum perturbatione. Vnde est contra mentem eius, vt cum

Quæ mens sit boni Principis circa legem poenaliu obseruationem.

tam